

Roczny raport z wdrożenia rozporządzenia Rady (WE) 812/2004¹ - 2010

Państwo członkowskie: **Polska**

Okres odniesienia: **2010**

Data: czerwca 2011 r.

Autorzy:

- **Kordian Trella** – Morski Instytut Rybacki w Gdyni;
- **Katarzyna Kamińska** – Departament Rybołówstwa, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi;
- **Michał Makowski** - Centrum Monitorowania Rybołówstwa, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

---

¹ Rozporządzenie Rady (EC) nr 812/2004 z dnia 26 kwietnia 2004 r. ustanawiające środki określające środki dotyczące przypadkowego odławiania walenii podczas połowów ryb oraz zmieniające Rozporządzenie (WE) nr 88/98.

Streszczenie

W 2010 r. kontynuowano stosowanie urządzeń odstraszających walenie – pingerów na sieciach stawnych skrzelowych i oplątujących wystawianych w w strefie ICES 24 przez jednostki o długości powyżej 12 m. W 2010 roku, ze wszystkich statków o długości powyżej lub równych 12 m, poławiających w strefie ICES 24 sieciami stawnymi, 56 % posiadało pingery. Natomiast kontrole stosowania pingerów wykonywano za pomocą detektorów do pingerów – gdy sieć znajdowała się w wodzie, bądź naocznie sprawdzano obecność pingerów, gdy sieć znajdowała się na pokładzie statku.

Realizacja programów pilotażowych oceniających efektywność stosowania pingerów nie była możliwa ze względu na skrajnie niską liczebność morświnów w centralnym Bałtyku.

W 2010 roku kontynuowano również Program Monitorowania Przypadkowych Połowów Waleni w ramach Narodowego Programu Zbierania Danych Rybackich.

W 2010 roku prowadzono obserwacje na 5 jednostkach spełniających warunki rozporządzenia (WE) 812/2004. Obserwatorzy spędzili na nich 73 dni, w tym 57 dni, gdy połowy prowadzono przy użyciu włoków pelagicznych oraz 16 dni w rejsach, gdy połowy prowadzono przy użyciu sieci stawnych. W trakcie każdego z tych rejsów obserwowano ewentualne przypadki złowienia lub zaplątania się w sieci waleni, bądź innych ssaków morskich. W żadnym z 57 monitorowanych dni połowów włokiem pelagicznym oraz 16 monitorowanych dni połowów sieciami stawnymi, nie stwierdzono w sieci waleni ani innych ssaków morskich.

Akustyczne Urządzenia Odstrasżające

1. Informacje ogólne.

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) 812/2004, Polska zobowiązana jest do stosowania urządzeń odstrasżających walenie, na jednostkach o długości równej lub większej niż 12 m, przy zastosowaniu sieci stawnych skrzelowych lub oplatających, w granicach wód morskich w obszarze ICES 24.

W 2008 r. jednostki połowowe poławiające pod banderą polską otrzymały 500 sztuk pingerów AQUATEC AQUAMARK 100, przeznaczonych zwłaszcza do odstrasżania morświnów (*Phocoena phocoena*), jedyne gatunku walenia występującego w Morzu Bałtyckim. W 2010 r. pingery posiadało i stosowało 17 jednostek połowowych pływających pod polską banderą.

Ponadto, w czerwcu 2010 r. Okręgowy Inspektorat Rybołówstwa w Szczecinie zamówił, a we wrześniu 2010 odebrał z Danii specjalne urządzenia - detektory działania pingerów. Urządzenia te umożliwiają na bieżąco kontrole pracy pingerów w trakcie połowów.

1.1. Opis floty posiadającej pingery.

Fleet segment	Fishing Area	Main target species	Total fishing effort						Total soak time (h)
			No. of vessels	No. of trips	Days at sea	Months of operations	Total length of nets* (km)		
GNS	27.III.d.24	COD	4	83	163	February-December	783	766	
GNS	27.III.d.24	FLE	7	156	320	January-December	1146	1307	
GNS	27.III.d.24	FPE	2	2	2	May-October	6	9	
GNS	27.III.d.24	FPP	1	2	3	September-October	28	12	
GNS	27.III.d.24	PLE	2	7	39	June-August	73	186	
GNS	27.III.d.24	TRS	1	2	3	June	11	5	
GNS	27.III.d.24	TUR	5	54	115	January-September	341	402	

* Gear could be used to fish the other species. (e.g. in one voyage there were used 5 km of nets and they could catch other species) Therefore, in the table the total length of nets used to catch COD could be used to catch FLE or PLE or other species in the same time.

2. Akustyczne urządzenia odstrasżające artykuł 2 i 3.

2.1. Działania ochronne

Fleet segment	Fishing Area	% of vessels using pingers	Pinger characteristics	Other mitigation measures
GNS	27.III.d.24	56%	AQUATEC AQUAMARK 100	

3. Monitoring i ocena.

3.1. Monitoring i ocena efektów wykorzystania pingerów.

Ze względu na bardzo niską liczebność waleni w obszarach wykorzystywanych do połowów przez statki pływające pod polską banderą w Morzu Bałtyckim, ocena taka nie była możliwa do wykonania.

3.2. Raport dotyczący specyfikacji działań kontrolnych w momencie wykorzystywania pingerów przez rybaków (art. 2.4).

Stosowanie pingerów przez statki o długości powyżej lub równe 12 m posiadające zezwolenie na sieci stawne jest kontrolowane przez Okręgowy Inspektorat Rybołówstwa Morskiego w Szczecinie podczas połowów w strefie ICES 24, gdzie zgodnie z rozporządzeniem Rady (EC) 812/2004 stosowanie pingerów na sieciach stawnych skrzelowych i oplątujących jest obowiązkowe.

Kontrole stosowania pingerów odbywają się podczas każdej kontroli inspektorów ds. rybołówstwa dotyczącej połowów w strefie ICES 24 (które odbywają się stosunkowo rzadko ze względu na niewielką liczbę rybaków poławiających w polskiej strefie ICES 24). Odbywają się one przy użyciu detektorów do pingerów, podczas kontroli sieci znajdujących się w wodzie, bądź naocznie poprzez sprawdzanie obecności pingerów na sieciach, przy wyciąganiu sieci, albo kontroli sieci znajdujących się już na pokładzie statku. Rybacy wykorzystują tylko pingery typu AQUAMARK AQUATEC 100.

3.3. Derogacja

Nie dotyczy Polski.

3.4 Całościowa ocena.

W przypadku obszaru centralnego Bałtyku, gdzie stwierdzono bardzo niską liczebność morświnów, niezwykle trudno jest ocenić efektywność stosowania pingerów.

Jednakże, naszym zdaniem, stosowanie pingerów na jednostkach połowowych powyżej 12 m na sieciach stawnych skrzelowych i oplątujących, w strefie ICES 24 powinno być kontynuowane.

Jednocześnie, należy kontynuować obserwację przypadkowego połowu morświnów na Morzu Bałtyckim biorąc pod uwagę obszar połowu, narzędzia połowowe i segment floty, tak aby dane z przypadkowego połowu mogły stanowić podstawę do dalszych działań mających na celu skuteczniejszą ochronę populacji bałtyckich morświnów w przyszłości np. poprzez wprowadzenie nakazu stosowania pingerów podczas połowów, również przez mniejsze jednostki połowowe, powyżej 10 a poniżej 12 m.

Program Obserwatorów

4. Ogólna informacja dotycząca wdrożenia artykułu 4 i 5.

Program Monitorowania Przewodkowych Połowów Waleni w 2010 r. był realizowany, tak jak w latach poprzednich, przez Morski Instytut Rybacki w Gdyni.

Ogółem, w 2010 roku prowadzono obserwacje na 5 jednostkach spełniających warunki rozporządzenia (WE) 812/2004. Obserwatorzy spędzili na nich 73 dni, w tym 57 dni, gdy połowy prowadzono przy użyciu włoków pelagicznych oraz 16 dni w rejsach, gdy połowy prowadzono przy użyciu sieci stawnych. W trakcie każdego z tych rejsów celem obserwacji były ewentualne przypadki złowienia lub zaplątania się w sieci waleni, bądź innych ssaków morskich. Wyjątkowo w 2010 r., dane do Programu Monitorowania Przewodkowych Połowów Waleni zbierane były w ramach Narodowego Programu Zbioru Danych Rybackich (NPZDR), a nie w ramach odrębnego programu.

W żadnym z 57 monitorowanych dni połowów włokiem pelagicznym oraz 16 monitorowanych dni połowów sieciami stawnymi, nie stwierdzono w sieci waleni ani innych ssaków morskich.

Pełny raport z Programu Monitorowania Przewodkowych Połowów Waleni w 2010 r. znajduje się w załączniku.

5. Monitoring.

5.1. Opis nakładu połowowego i obecności obserwatorów podczas połowów włokiem pelagicznym.

Fleet segment (refer to code in Table 1)	ICES subarea	Total fishing effort					Total observer effort achieved					Coverage % days at sea
		No of vessels	No of trips	Days at sea	No of hauls	Average towing time (hours/day)	No of vessels	No of trips	Days at sea	No of hauls	Average towing time (hours/day)	
OTM	23	6	17	70								0.00%
OTM	24	13	87	321								0.00%
OTM	25	54	1003	3129			3	6	22.5			0.72%
OTM	26	48	2169	3134			3	6	23.5			0.75%
OTM	27	17	74	365			1	1	3			0.82%
OTM	28	17	41	209			1	1	8			3.83%
OTM	29	3	5	33								0.00%

5.2. Opis nakładu połowowego i obecności obserwatorów podczas połowów sieciami stawnymi.

Fleet segment (refer to code in Table 1)	ICES subarea	Total fishing effort					Total observer effort achieved					Coverage % days at sea
		No of vessels	No of trips	Days at sea	Total length of nets (km)	Average soak time (hours/day)	No of vessels	No of trips	Days at sea	Total length of nets (km)	Average soak time (hours/day)	
GNS	25	16	312	1045	9287.25		0	0	0			0.00%
GNS	26	6	213	432	4726.50		1	14	16			3.70%

6. Oszacowanie przypadkowych połowów.

6.1. Udział przypadkowych połowów w podziale na segment floty i poławiane gatunki celowe.

Fleet segment or other stratum	Cetacean species (scientific name)	Bycatch expressed per unit of fishing effort *	Total bycatch estimate	CV percent
GNS (ICES 26)	no	0	0	
OTM (ICES 25-28)	no	0	0	

Odnotowanie Przypadkowych Połowów

Od początku prowadzenia Programu Monitorowania Przypadkowych Połowów Waleni, to jest od 2006 r., nie odnotowano przypadkowego połowu walenia podczas prowadzenia programu obserwatorów.

7. i 8. Dyskusja i konkluzje.

W sytuacji Polski, gdy prowadząc program pilotażowy w latach 2006-2009, nie stwierdzono obecności morświnów, uzyskanie współczynnika zmienności nie przekraczającego 0.3 wynikającego z Aneksu III Rozporządzenia WE 812/2004, jest niemożliwe do spełnienia, gdyż wymagałoby monitorowania około 80% nakładu połowowego.

W związku z powyższym, biorąc pod uwagę dotychczasowe obserwacje i doświadczenia, proponujemy, aby obecność obserwatorów na kutrach rybackich pokrywała 5% operacji rybackich polskiej floty na Bałtyku wyrażonych liczbą dni w morzu dla połowów sieciami stawnymi - netami (w podobszarach 25 i 26) i nie mniej niż 2% operacji rybackich dla połowów włokami pelagicznymi wyrażonych liczbą dni w morzu.

9. Załącznik

Kompletny Raport z Monitorowania Przypadkowych Połowów Waleni w 2010 r.

MORSKI INSTYTUT RYBACKI

Zakład Zasobów Rybackich

WYNIKI OBSERWACJI PRZYŁOWU WALENI W POLSKICH POŁOWACH NA BAŁTYKU W 2010 ROKU (NA PODSTAWIE OBSERWACJI DOKONANYCH W RAMACH NPZDR)

opracował:
dr inż. Kordian Trella

Gdynia, 2010

Spis treści

Załącznik.....	9
1. Wstęp	11
2. Materiał i metody	11
3. Wyniki.....	12
3.1. Monitoring włoków pelagicznych	12
3.2. Monitoring sieci stawnych (netów).....	13
4. Wnioski	14
Załącznik.....	16

1. Wstęp

W latach 2006 - 2009 Morski Instytut Rybacki w Gdyni (MIR) prowadził Program Monitorowania Przypadkowych Połowów Waleni, który finansowany był przez MRiRW. W tym okresie zebrane zostały obserwacje i przedstawione wyniki z 947 dni połowowych dla różnych narzędzi połowów. Od początku realizacji Programu, niezależnie od czasu, miejsca i rodzaju używanych narzędzi połowowych nie stwierdzono przypadkowego połowu morświna, ani nie stwierdzono ich obecności w rejonie połowów.

W niniejszym raporcie przedstawiono wyniki obserwacji przypadkowych połowów waleni w ramach realizacji zadań NPZDR dokonanych w okresie styczeń – grudzień 2010 roku. W raporcie ujęto obserwacje prowadzone na kutrach o długości całkowitej bądź większej niż 15m, pływających pod polską banderą, prowadzących połowy w rejonach ICES: III a, b c i III d na południe od 59°N przy użyciu włoków pelagicznych (OTM), bądź sieci oplątujących – net (GNS) o wielkości oczka równej lub większej niż 80mm, w rejonie na wschód od 24 podobszaru ICES.

2. Materiał i metody

Obserwacje na pokładzie kutrów rybackich prowadzone były przez pracowników Morskiego Instytutu Rybackiego, którzy byli przeszkoleni i zapoznani z metodyką badań pod kątem monitorowania przypadkowych połowów waleni (załącznik 1). Część z tych osób uczestniczyła w poprzednich latach w rejsach w ramach Programu Monitorowania Przypadkowych Połowów Waleni.

Ogółem w 2010 roku prowadzono obserwacje na 5 jednostkach spełniających warunki rozporządzenia WE. Obserwatorzy spędzili na nich 73 dni, w tym 57 dni, gdy połowy prowadzono przy użyciu włoków pelagicznych oraz 16 dni w rejsach, gdy połowy prowadzono przy użyciu sieci stawnych (Załącznik II). W trakcie każdego z tych rejsów obserwowano ewentualne przypadki złowienia lub zaplątania się w sieci waleni, bądź innych ssaków morskich.

Tabela 1. Liczba monitorowanych dni połowowych w rozbiciu na jednostki i rodzaj narzędzia połowowego

Kuter	Dni połowowe		Port
	Nety (GNS)	Włok pelagiczny (OTM)	
WŁA-18	16		Władysławowo
GDY-33		22	Gdynia
HEL-150		23	Hel
KOŁ-4		4	Kołobrzeg
KOŁ-61		8	Kołobrzeg

Razem	16	57
--------------	-----------	-----------

Na podstawie sprawozdań rejsowych dokonano analizy rzeczywistego nakładu połowowego przy użyciu net i włoków pelagicznych w relacji do całości aktywności połowowej segmentu floty spełniającej kryteria Rozporządzenia.

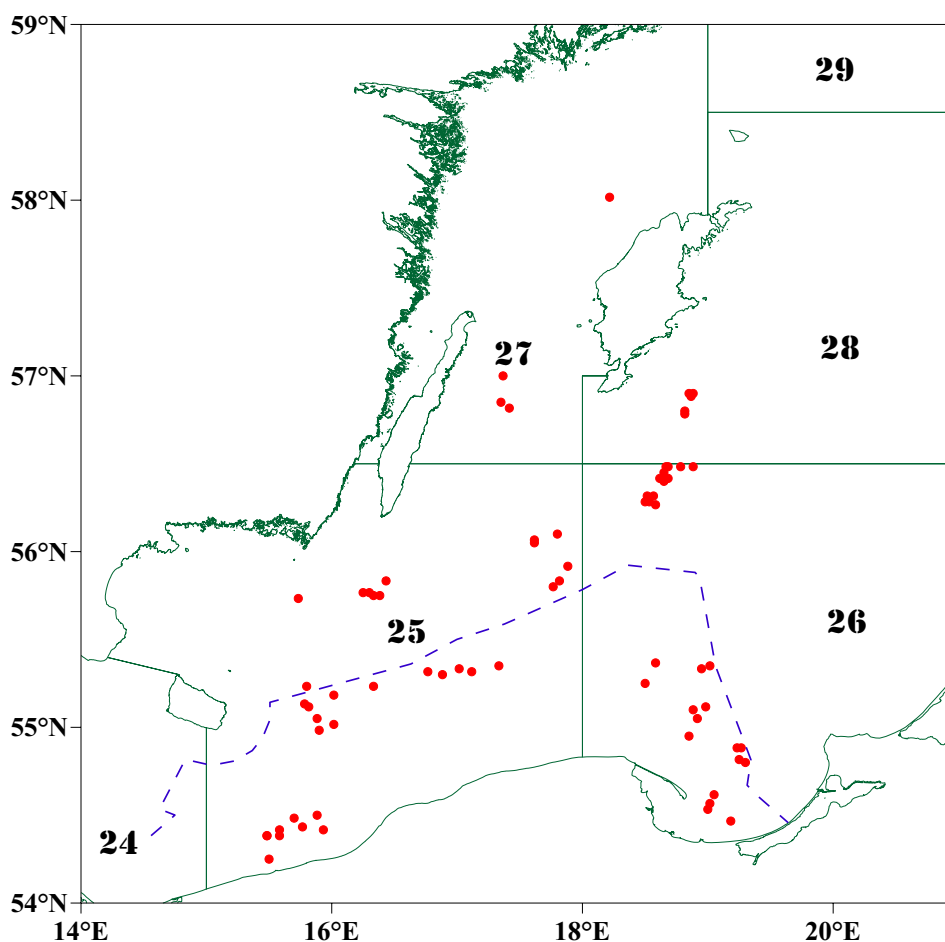
3. Wyniki

3.1. Monitoring włoków pelagicznych

Monitorowanie połowów wykonywanych przy użyciu włoka pelagicznego winno odbywać się, zgodnie z Załącznikiem III Rozporządzenia WE, na obszarze Bałtyku na południe od 59°N w okresie całego roku, a na północ od 59°N tylko w okresie od 1 czerwca do 30 września. Polskie kutry o długości 15 metrów i powyżej poławiały włokami pelagicznymi w 2010 łącznie 7261 dni w podobszarach ICES 23-28. Połowy prowadzone były głównie w podobszarach 25 i 26, gdzie połowy trwały przez 6263 dni (ponad 86,2%). Łączna liczba dni, podczas których prowadzono obserwacje wyniosła 57, co stanowiło 0,79% ogólnej liczby dni połowowych. Obserwacje były prowadzone w czterech podobszarach ICES 25-28 (rysunek1).

W trakcie 57 dni obserwacji kutry wykonały 72 zaciągi włokami, trwające łącznie 453,7 godzin. Przeciętny czas pojedynczego zaciągu wyniósł około 6 godzin.

W żadnym z 57 monitorowanych dni połowów włokiem pelagicznym nie stwierdzono w sieci waleni ani innych ssaków morskich.

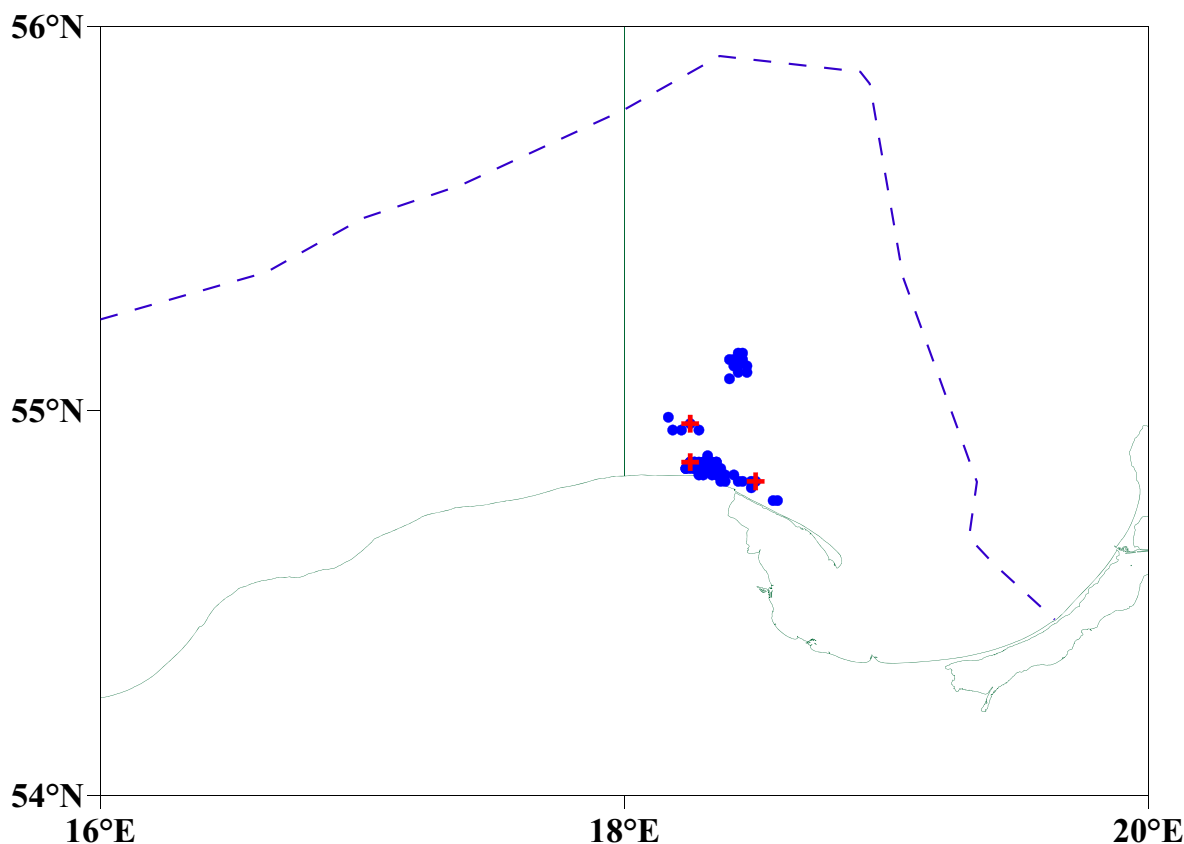

Rys. 1. Miejsca obserwacji połowów włokiem pelagicznym w podobszarach 25-28 ICES w 2010 roku

3.2. Monitoring sieci stawnych (netów)

Polskie kutry o długości 15 metrów i powyżej, prowadziły połowy przy użyciu sieci stawnych (w rejonach wykazanych w Załączniku III Rozporządzenia WE), łącznie przez 1477 dni (podobszary ICES 25-26). Największy nakład połowowy stwierdzono w podobszarze 25, gdzie połowy netami prowadzono przez 1045 dni (około 70,8%). Obserwacje połowów pod kątem realizacji zadań wynikających z Programu Monitorowania Przypadkowych Połowów Waleni prowadzono przez 16 dni w podobszarze 26, co stanowiło 3,7 % ogólnej liczby dni połowowych w tym rejonie (rysunek 2) i 1,08% ogólnej liczby połowów netami w obydwu podobszarach ICES.. W tym okresie podjęto z wody 3300 netów stanowiących 61 zestawów. Przeciętnie, jeden zestaw składał się z ~54 netów, co w przybliżeniu stanowi płot o długości ~2704 metrów. Czas wystawienia zestawu wynosił od 17.0 do 35.6 godziny (przeciętnie 23.2 godziny). Podczas trzech wystawień netów w połowach odnotowano obecność 11 parposzy (*Alosa fallax* Lacepede). Pozycje, gdzie odnotowano ich obecność pokazano na rysunku 2.

W żadnym z 16 monitorowanych dni połowów sieciami stawnymi nie stwierdzono zaplątania się w sieci waleni ani innych ssaków morskich.

Rys. 2. Miejsca obserwacji połowów prowadzonych z użyciem netów w podobszarze 26 ICES w 2010 roku (kolor niebieski). Na czerwono zaznaczono pozycje, gdzie złowiono parposza (*Alosa fallax*)

4. Wnioski

- **W trakcie monitorowania przez MIR w 2010 roku (styczeń – grudzień) połowów włokami pelagicznymi i sieciami stawnymi na Bałtyku nie stwierdzono połowu bądź zaplątania się w sieci waleni ani innych ssaków morskich.**
- Obserwacje poczynione w 2010 spełniają jedynie częściowo założenia Programu, zwłaszcza w kontekście obserwacji połowów prowadzonych przy użyciu sieci stawnych. Aż 70,8% nakładu połowowego wyrażonego w dniach połowowych, z użyciem sieci stawnych, w 2010 roku przypadało na podrejon 25 ICES, gdzie nie przeprowadzono żadnych obserwacji. Dla realizacji zadań wynikających z NPZDR nie miało to znaczenia ponieważ podrejony 25-32 stanowią jeden tzw. „fishing ground”, natomiast mogło mieć znaczenie dla oczekiwań związanych z Programem.

- W sytuacji Polski, gdy prowadząc program pilotażowy w latach 2006-2009, nie stwierdzono obecności morświnów, uzyskanie współczynnika zmienności nie przekraczającego 0.3 wynikającego z Rozporządzenia, jest niemożliwe do spełnienia, gdyż wymagałoby monitorowania około 80% nakładu połowowego.

Załącznik

Lista obserwatorów, którzy uczestniczyli w rejsach na kutrach rybackich w ramach NPZDR, spełniających warunki Programu Monitorowania Przypadkowych Połowów Waleni w 2010 roku.

Nazwisko i imię obserwatora	Stanowisko
Deluga Wojciech	Pracownik techniczny
Modrzejewski Grzegorz	Starszy pracownik techniczny
Nowakowski Marcin	Pracownik techniczny
Słembarski Jakub	Specjalista
Trella Kordian	Adiunkt
Trella Stanisław	Pracownik techniczny
Wybierała Ireneusz	Pracownik techniczny
Zaporowski Radosław	Starszy specjalista

Załącznik II

Treść zgodna z punktem 4 rekomendacji Międzynarodowej Rady Badan Morza – ICES „ACOM supplied format for National Reports for 812/2004”.

4. At sea observer scheme

Informacje oczekiwane w tym punkcie przedstawione są w niniejszym raporcie

Observer effort

Table 3a. Description of fishing effort and observer in static gear

Fleet segment (refer to code in Table 1)	ICES subarea	Total fishing effort					Total observer effort achieved					Coverage % days at sea
		No of vessels	No of trips	Days at sea	Total length of nets (km)	Average soak time (hours/day)	No of vessels	No of trips	Days at sea	Total length of nets (km)	Average soak time (hours/day)	
GNS	25	16	312	1045	9287.25		0	0	0			0.00%
GNS	26	6	213	432	4726.50		1	14	16			3.70%

Table 3b. Description of fishing effort and observer in towed gear

Fleet segment (refer to code in Table 1)	ICES subarea	Total fishing effort					Total observer effort achieved					Coverage % days at sea
		No of vessels	No of trips	Days at sea	No of hauls	Average towing time (hours/day)	No of vessels	No of trips	Days at sea	No of hauls	Average towing time (hours/day)	
OTM	23	6	17	70								0.00%
OTM	24	13	87	321								0.00%
OTM	25	54	1003	3129		3	6	22.5				0.72%
OTM	26	48	2169	3134		3	6	23.5				0.75%
OTM	27	17	74	365		1	1	3				0.82%
OTM	28	17	41	209		1	1	8				3.83%
OTM	29	3	5	33								0.00%

Recording of bycatch

Nie stwierdzono żadnego przypadku zaplątania się waleni w sieci rybackie w trakcie prowadzonych obserwacji

Results of the observer schemes

Table 4. Bycatch by species and fleet segment

Fleet segment (refer to code in Table 1)	ICES Subarea	Main target species	Pinger in use? (yes/no)	Cetacean species bycaught	Number of incidents	Number of specimens
GNS	26	Cod	no	no	0	0
OTM	25	Herring, sprat	no	no	0	0
OTM	26	Herring, sprat	no	no	0	0
OTM	27	Herring, sprat	no	no	0	0
OTM	28	Herring, sprat	no	no	0	0

Table 5. Bycatch rate by fleet segment and target species

Fleet segment or other stratum	Cetacean species (scientific name)	Bycatch expressed per unit of fishing effort *	Total bycatch estimate	CV percent
GNS (ICES 26)	no	0	0	
OTM (ICES 25-28)	no	0	0	